



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudce Faisala Husseiného a soudkyně Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **M. P.**, zastoupený JUDr. Jaroslavem Sokolem, advokátem se sídlem Máchova 1336/11, Jablonec nad Nisou, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2022, č. j. 15 A 38/2021-109,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2022, č. j. 15 A 38/2021-109, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Jaroslavu Sokolovi **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti ve výši 22 064 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobou z 19. 2. 2021 podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem, který měl spočívat v tom, že ho dne 17. 2. 2021 ve Věznici Valdice tři příslušníci Policejního prezidia Policie České republiky spoutali pouty na rukou a nutili jít k autu, ačkoli má nefunkční polovinu plic a srdeční potíže a chůze mu způsobuje fyzické i psychické utrpení. Následně byl žalobce autem převezen na policejní stanici v Jičíně, kde mu byly přes jím vyslovený nesouhlas sejmuty daktyloskopické otisky z rukou, odebrány biologické vzorky umožňující získání informací o jeho genetickém vybavení, provedeno měření těla a pořízeny obrazové záznamy (fotografie). Žalobce se žalobou domáhal jednak určení, že namítaný zásah je nezákonný, a zároveň toho, aby soud žalovanému zakázal pokračovat v porušování jeho práv a přikázal

mu obnovit stav před provedeným nezákonným zásahem a bezodkladně zničit všechny osobní údaje získané pomocí zásahu provedeného dne 17. 2. 2021. Za žalovaného žalobce v žalobě označil Policejní prezidium České republiky.

[2] Městský soud v průběhu řízení dospěl k závěru, že v části žaloby, která se týká eskorty žalobce z věznice na policejní stanici v Jičíně, má být dle § 83 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) žalovaným Ministerstvo vnitra, neboť policie při tomto zásahu vystupovala jako ozbrojený bezpečnostní sbor, nikoli jako správní orgán. Naproti tomu v té části žaloby, která se týkala tvrzené nezákonnosti zásahu spočívajícího v odběru biologických vzorků, sejmutí daktyloskopických otisků, měření těla a pořízení fotografií, má být žalovaným Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje. Po sdělení soudu o tomto závěru informoval žalobce soud podáním z 23. 10. 2021, že se ztotožňuje se zmíněným hodnocením otázky, které správní orgány mají být v dané věci žalovanými, a v návaznosti na to upravit žalobní žádání. Usnesením z 22. 12. 2021, č. j. 15 A 38/2021 - 72, pak městský soud vyloučil tu část žaloby, v níž je žalovaným Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje, k samostatnému projednání, a to pro nevhodnost vedení společného řízení s ohledem na místní příslušnost soudu, přičemž v této části věc postoupil Krajskému soudu v Hradci Králové. S ohledem na tyto skutečnosti městský soud v dalším řízení věcně projednal tolíko tu část původně formulované žaloby, již žalobce brojil proti zásahu, který měl spočívat – zjednodušeně řečeno – v eskortě na policejní stanici v Jičíně z Věznice Valdice a zpět dne 17. 2. 2021.

[3] Podle žalobního tvrzení dne 17. 2. 2021 žalobce ve Věznici Valdice spoutali na rukou tři příslušníci Policie ČR, a to navzdory tomu, že jim žalobce opakovaně říkal, že nemůže dýchat, má nefunkční polovinu plic a srdeční potíže. Policisté věděli, že žalobce při chůzi trpí, přesto jej verbálně nutili k chůzi k autu, jímž ho následně odvezli na policejní stanici v Jičíně, odvedli jej do kanceláře, tam mu sejmuli pouta a nechali ho chvíli sedět na židli. Žalobce celou dobu trpěl fyzicky i psychicky, byl dušný a cítil bolest na hrudi. Žalobce byl spoután zcela bezdůvodně, což plyne i z toho, že jeden z policistů žalobce celou dobu (za chůze i při stoji) přidržoval pod levou paží, aby neupadl. Následně byly vůči žalobci provedeny shora popsané identifikační úkony (ty, jak plyne z výše uvedeného, nebyly předmětem posuzování v řízení vedeném u městského soudu). Po provedení identifikačních úkonů příslušníci Policie ČR žalobce znovu spoutali, odvezli a dopravili zpět do Věznice Valdice.

[4] Žalobce v žalobě označil různé dílčí nezákonné zásahy. Ty měly spočívat jednak v tom, že v průběhu celé „akce“ nikdo nekontroloval jeho totožnost, policisté jej na policejní stanici odvezli jako „obyčejnou věc“. Dále mělo být nezákonné použití pout v průběhu eskorty. V tomto směru nebyla splněna žádná z podmínek dle § 54 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o policii“), který vyjmenovává situace, kdy je policista oprávněn použít pouta. S ohledem na žalobcův zdravotní stav nebyla dána obava z ohrožení bezpečnosti osob, majetku či veřejného pořádku a ani předpoklad žalobcova útěku. Žalobcův špatný zdravotní stav lze prokázat. Vše bylo navíc zhoršeno povinností mít nasazenou roušku. S ohledem na okolnosti věci neměli policisté právo vyzvednout žalobce z vězeňského zařízení, neboť žalobce nebyl v době zásahu osobou ve vazbě ani ve výkonu trestu odnětí svobody (dále též „VTOS“), v zabezpečovací detenci, ochranném léčení či ochranné výchově, což museli policisté provádějící jeho eskortu na policejní stanici v Jičíně prokazatelně vědět. Mj. totiž neexistuje pravomocný odsuzující rozsudek, který by mu coby obžalovanému ukládal povinnost VTOS

pokračování

dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, či zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Policisté tak žalobci nezákonně přisoudili postavení odsouzeného a zcela ignorovali jeho námítky, že není osobou ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu, ani osobou obviněnou z takového trestného činu, ani osobou, které bylo sděleno podezření z jeho spáchání. Za další důvod nezákonnosti daného zásahu žalobce označil to, že si policisté zaznamenali, že se žalobce v roce 1961 narodil v České republice. Policisté tak fabulovali otázku totožnosti žalobce, ačkoli věděli, že se narodil v Československé socialistické republice.

[5] Městský soud žalobu zamítl. Konstatoval, že policisté žalobcovu identitu zjistili dostatečně a nemohlo dojít k žádné mýlce nebo záměně. To, že je žalobce osobou vykonávající trest odnětí svobody za úmyslný trestný čin, je zřejmé z příslušných odsuzujících rozhodnutí. Ostatně otázkou zákonnosti žalobcova odsouzení nepřísluší správnímu soudu se zabývat. Není také zřejmé, čeho se žalobce snažil docílit tvrzením, že si policisté nesprávně zaznamenali, že se narodil v České republice, zatímco se narodil v Československé socialistické republice.

[6] Především se však městský soud věnoval tomu, zda spoutání žalobce pouty a jeho převezení z Věznice Valdice na policejní stanici v Jičíně, navzdory jím deklarovanému fyzickému a psychickému utrpení a dýchacím obtížím, splňuje podmínky nezákonného zásahu. Městský soud dospěl k závěru, že tomu tak není, neboť žalobce byl osobou, na kterou dopadá možnost použití pout dle § 54 písm. e) zákona o policii, neboť v den zásahu byl osobou převzatou policistou k provedení procesních úkonů z výkonu trestu odnětí svobody. Použití pout bylo i odůvodněné a přiměřené. Bylo tomu tak s ohledem na situaci, kdy žalobce nesouhlasil s provedením eskorty, pročez bylo možné se obávat, že se bude snažit identifikačním úkonům uniknout. Možnost pokusu o útěk nebylo možné zcela vyloučit a policisté mohli vzít v potaz také brutální charakter žalobcovy trestné činnosti. Pouta policisté žalobci sejmuli, jakmile se možnost útěku snížila. S přihlédnutím k okolnostem věci nebyla zásada přiměřenosti porušena ani ohledně způsobu převozu na policejní stanici. Fyzické a psychické útrapy v míře, jaké je popisuje žalobce, nebylo možné seznat.

II. Obsah kasační stížnosti, procesní postup kasačního soudu a další podání účastníků řízení

[7] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, kterou opřel o důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. V tomto smyslu opět namítal, že byl nesprávný závěr městského soudu, že se nacházel v pozici odsouzeného. Rozsudek městského soudu měl být také nepřezkoumatelný a je dána zmatečnost řízení, neboť chyběly podmínky řízení, a to proto, že městský soud nebyl nestranný.

[8] V podrobnostech pak stěžovatel uváděl, že mu trest odnětí svobody nebyl nikdy uložen, nikdy nebyl do VTOS přijat a tato jeho tvrzení žalovaný nijak nevyvrátil. Lživé je tvrzení městského soudu, že byl pravomocně odsouzen rozhodnutími Krajského soudu v Hradci Králové a Vrchního soudu v Praze. Není jasné, proč a jak se tyto písemnosti, jakožto důkazy, dostaly do rukou městského soudu. Tato rozhodnutí však především neexistují, stejně jako neexistuje „*osmnáctiletý trest vězení*“, jak o něm hovořil žalovaný, či skutková podstata, za kterou měl být stěžovatel odsouzen. Dané písemnosti (rozhodnutí) nelze interpretovat tak, jak to činil městský soud. Mají vyfabulovaný podpis, nejsou v souladu s pravidly českého jazyka a státní znak, který je na nich uveden, je v rozporu

s právním úpravou státních symbolů. Nebylo prokázáno, že je žalobce odsouzeným M. P., který vykonává trest odnětí svobody.

[9] V rámci řízení měl městský soud o informace požádat „*Vězeňskou službu Věznice Valdice*“, takový „subjekt“ však rovněž neexistuje. Zásadně vadná je také písemnost, kterou ve věci stěžovatelovy eskorty měl před zásahem řediteli Věznice Valdice zaslat Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR.

[10] Městský soud dle stěžovatele také nijak neodůvodnil, jak si policisté vůbec mohli dovolit jej odvézt z věznice na policejní služebnu. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „ZVTOS“), ani prováděcí vyhláška k němu nic takového neumožňují. Policisté v den zásahu také se stěžovatelem neprováděli žádné procesní úkony, jak o tom hovoří § 54 písm. e) zákona o policii, a stěžovatel tuto „akci“ také nikdy neoznačil za „eskortu“. Pokud by snad mělo jít o předvedení dle § 65 odst. 1 až 3 zákona o policii (což ale nebylo jasné), byl policista po provedení úkonu povinen stěžovatele propustit, to se však nestalo.

[11] Podle stěžovatele nebyl městský soud nestranný. Soud jen spekuloval a postupoval tak, aby mohl žalobu zamítnout.

[12] Stěžovatel kasační stížnost opakovaně doplňoval. Poprvé podáním z 9. 9. 2022. V něm upozornil na to, že městský soud nerozlišil mezi procesním úkonem prováděným policistou v postavení policejního orgánu a úkonem prováděným policistou bez postavení policejního orgánu. V tomto ohledu odkázal na § 42a odst. 1 ZVTOS, dle kterého se odsouzený předá policejnímu orgánu mimo věznici na dobu nezbytně nutnou k provedení úkonu probíhajícího řízení za základě žádosti policejního orgánu. Policisté však v den zásahu nebyli v postavení orgánu činného v trestním řízení. To se týká i úkonů dle § 65 zákona o policii. Žádné řízení neprobíhalo a policisté tak nebyli ke svému postupu oprávněni.

[13] Ze dne 14. 9. 2022 je další stěžovatelovo podání, v němž stěžovatel opět upozorňuje na pochybení městského soudu při vyžádání odsuzujících rozhodnutí, která se týkají stěžovatele, stejně jako na vady „rozhodnutí“ Policie ČR o eskortě ze 17. 2. 2021.

[14] Ke kasační stížnosti se vyjádřil žalovaný. Ten uvedl, že je zřejmé, že stěžovatel byl pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové a navazujícím usnesením Vrchního soudu v Praze shledán vinným ze spáchání úmyslných trestných činů proti životu a zdraví (pokusil se upálit svou manželku, a to v přítomnosti jejich pětiletého syna, který maminku hasil vodou z hrníčku), za což byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18 let ve věznici se zvýšenou ostrahou. Trest vykonával od 22. 10. 2003 do 20. 10. 2021, kdy byl propuštěn na svobodu z Věznice Valdice.

[15] Dne 17. 2. 2021 byl stěžovatel příslušníky Policie České republiky, ÚSKPV Policejního prezidia České republiky, eskortován z Věznice Valdice na služebnu Územního odboru Jičín Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje, a to k provedení tzv. identifikačních úkonů dle § 65 odst. 1 písm. b) zákona o policii. Městský soud správně vyhodnotil, že převoz stěžovatele z Věznice Valdice na policejní stanici v Jičíně byl proveden po právu a v souladu se zásadou přiměřenosti zakotvenou v § 11 zákona o policii. Zároveň byl stěžovatel osobou, na kterou dopadal § 54 písm. e) zákona o policii, neboť v den zásahu byl osobou převzatou policistou k provedení procesních úkonů z výkonu trestu odnětí svobody. Pouta mu byla přiložena odůvodněně, jelikož existovala důvodná obava z jeho útěku, nasazení pout navíc odůvodňovala i brutální povaha úmyslné trestné činnosti,

pokračování

za kterou byl stěžovatel odsouzen, která mohla vyvolat důvodnou obavu z ohrožení bezpečnosti policistů provádějících eskortu. Zároveň byla pouta použita přiměřeně, neboť stěžovateli byla sejmuta ihned po příjezdu na policejní stanici. Stěžovatel mimo svého obecného tvrzení o „*psychickém a fyzickém utrpení*“ netvrdil žádnou újmu, která mu měla v důsledku eskorty na policejní stanici vzniknout. Do Jičína a zpět byl převážen automobilem, tedy ušel maximálně několik desítek metrů a policisté mu při chůzi dokonce pomáhali podpíráním (jak sám uvedl v žalobě). Policisté provádějící eskortu stěžovateli nijak neublížili na zdraví fyzickém či duševním, zacházeli s ním přiměřeně okolnostem a nepřekročili míru nezbytnou k dosažení sledovaného účelu, kterým byl převoz stěžovatele k provedení identifikačních úkonů na policejní stanici v Jičíně.

[16] Podle žalovaného stěžovatel s těmito závěry v kasační stížnosti víceméně nepolemizuje, namísto toho stejně jako v žalobě věnuje velký prostor zdůvodňování své „*fixní ideje*“, že v okamžiku zásahu nebyl vůbec osobou vykonávající trest odnětí svobody. V tomto směru se ani nevypořádal s konstatováním městského soudu, že nepředkládá žádnou (alespoň minimálně uvěřitelnou) verzi, jež by vysvětlovala, co v den zásahu ve Věznici Valdice pohledával.

[17] Nejvyšší správní soud k věci poznamenává, že ke stěžovatelově žádosti ustanovil usnesením z 25. 8. 2022, č. j. 1 As 190/2022 - 23, stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti advokáta, JUDr. Jaroslava Sokola. Ten ve věci kasační soud informoval dne 26. 10. 2022 o způsobu zastupování stěžovatele, a to i s ohledem na zdravotní stav stěžovatele i advokáta.

[18] Dne 2. 11. 2022 obdržel Nejvyšší správní soud od žalovaného žádost ÚSKPV Policejního prezidia ČR o umožnění provedení identifikačních úkonů z 11. 2. 2021, č. j. PPR-6013-3/ČJ-2021-990320; žádanku ÚSKPV Policejního prezidia ČR o vydání vězně z 11. 2. 2021, č. j. PPR-6013-4/ČJ-2021-990320; přípis Vězeňské služby ČR, Věznice Valdice z 26. 10. 2022, č. j. VS-207240-2/ČJ-2022-802240-PROP, kterým tato potvrzuje, že jí oba zmíněné dokumenty byly doručeny dne 12. 2. 2021.

[19] V reakci na to ustanovený advokát zaslal Nejvyššímu správnímu soudu vyjádření, v němž poukazuje na nejrůznější nejasnosti a nestandardnosti listin zmíněných v předchozím bodě. To doprovodil vyjádřením samotného stěžovatele, který uvedl, že dané písemnosti Policie ČR nejsou v souladu s § 42a ZVTOS, jak jej stěžovatel již zmiňoval.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[20] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil splnění zákonných podmínek řízení o kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že **je důvodná**.

[21] Nejvyšší správní soud předesílá, že kasační stížnost shledává důvodnou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., tedy pro nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a pro nepřezkoumatelnost. Za nedůvodnou pak soud považuje kasační stížnost z hlediska § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

[22] Dle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *zmatečnosti řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch*

účastníka v důsledku trestného činu soudce. V této souvislosti stěžovatel argumentuje, že městský soud byl vůči němu podjatý, směřuje tedy ke zmatečnosti rozsudku z toho důvodu, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce.

[23] Stěžovatel měl možnost namítnout podjatost soudců, kteří ve věci rozhodovali, již v řízení před městským soudem, neučinil tak ale. Podjatost tedy nyní namítá až na základě výsledku řízení. K tomu kasační soud uvádí, že „[d]ůvod zmatečnosti spočívající v existenci vyloučeného soudce nicméně dává účastníkovi druhou šanci namítnout podjatost soudce krajského soudu. Zákon totiž nepodmiňuje přípustnost této kasační námitky předchozím uplatněním námitky podjatosti před krajským soudem“ (Kühn, Z. In: Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. Soudní řád správní. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 931). Pro uplatnění uvedeného kasačního důvodu tedy není překážkou, že námitku podjatosti stěžovatel nevznnesl již v řízení před městským soudem. Zároveň však tuto kasační námitku zjevně nelze považovat za důvodnou. Stěžovatel totiž argumentuje tím, jak soud ve věci procesně postupoval a jak ve svém důsledku rozhodl. To však je očividně situace, na kterou pamatuje § 8 odst. 1 s. ř. s., dle kterého *důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech* (zjevně tu také nejsou objektivní okolnosti, alespoň žalobce je konkrétně netvrdí, týkající se procesního postupu městského soudu, které by mohly vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudci měli určitý, nikoliv nezaujatý vztah k věci, účastníkům nebo jejich zástupcům – blíže například viz usnesení NSS z 13. 12. 2018, č. j. Nao 164/2018-83). Kasační soud tak znovu konstatuje, že námitka vady dle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. není důvodná.

[24] Jádro posuzovaného případu představuje otázka, zda spoutání stěžovatele pouty a jeho převezení z Věznice Valdice na policejní stanici v Jičíně, navzdory stěžovatelem deklarovaným dýchacím obtížím a fyzickému a psychickému utrpení, které mu způsobovalo, představovalo nezákonný zásah. Takto věc v souladu s petitem žaloby pojal i městský soud (viz bod 30 jeho rozsudku). Zároveň kasační soud ve stručnosti uvádí, že tak městský soud učinil na půdorysu zákonného a judikurního vymezení tzv. nezákonného zásahu (bod 29 napadeného rozsudku).

[25] Nejvyšší správní soud také úvodem konstatuje, že plně souhlasí se závěry městského soudu, jak byly formulovány v bodech 23 až 27 napadeného rozsudku. Kasační soud tak nehodlá blíže rozebírat stěžovatelovu poněkud fantaskní polemiku o tom, že v den tvrzeného nezákonného zásahu nebyl osobou vykonávající trest odnětí svobody a s tím spojené dílčí argumenty. Není důvod pochybovat o tom, že stěžovatel byl podle pravomocných rozhodnutí trestních soudů (rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové z 22. 10. 2003, č. j. 2 T 3/2003 - 545, a usnesení Vrchního soudu v Praze z 20. 1. 2004, sp. zn. 7 To 156/03) shledán vinným ze spáchání závažných úmyslných trestných činů, za což byl odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti let ve věznici se zvýšenou ostrahou. Není pochybením, pokud si v této věci městský soud, ostatně k výslovné stěžovatelově argumentaci, daná rozhodnutí trestních soudů obstaral. Jak také městský soud konstatoval, pokud měl stěžovatel z jakéhokoli důvodu za to, že je ve VTOS držen nezákonně, mohl a měl v tomto směru využít prostředky ochrany, které jsou mu k dispozici [§ 78 odst. 2 písm. f) ZVTOS]. Správní soud však je rozhodnutím soudů o tom, že byl spáchán trestný čin, a kdo jej spáchal, vázán (§ 52 odst. 2 s. ř. s.), přičemž stěžovatel nenabídl žádné smysluplné vysvětlení, proč tedy, pokud není osobou ve VTOS, v daný den trávil svůj čas ve Věznici Valdice. V tomto kontextu byla identifikace stěžovatele provedená zasahujícími policisty zcela dostatečná. V dané souvislosti

pokračování

je pro věc také zcela irrelevantní argumentace, že se stěžovatel nenarodil v České republice, nýbrž v Československé socialistické republice.

[26] V posuzované věci je přitom klíčový § 54 písm. e) zákona o policii, dle kterého *policista je oprávněn použít pouta a prostředek k zamezení prostorové orientace také ke spoutání osoby [...] převzaté policistou k provedení procesních úkonů z vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, ochranného léčení nebo ochranné výchovy*. O toto ustanovení opřel svou argumentaci týkající se použití pout, a to v jeho širším kontextu, žalovaný ve vyjádření k žalobě a jako rozhodný faktor a východisko pro další úvahy je využil i městský soud (body 32 až 35 napadeného rozsudku).

[27] Nejvyšší správní soud však konstatuje, že takový závěr městského soudu není správný. Sice není důvodu pochybovat o tom, že žalobce byl v rozhodný den osobou ve výkonu trestu odnětí svobody (viz bod [25]), avšak pro použití pout příslušníky policie dle daného ustanovení je třeba splnit i další podmínky. Zásadní zde tak je, že dotčená osoba musí být policistou převzata „*k provedení procesních úkonů*“. Žádné „procesní úkony“ však kasační soud neshledává (ostatně i takto, pokud se pominou poněkud absurdní námitky o tom, že stěžovatel není osobou ve VTOS, v jejichž rámci tato klíčová zmínka do jisté míry „zapadla“, stěžovatel argumentoval). Za procesní úkon totiž nelze považovat důvod, pro který byl stěžovatel z věznice „převzat“ a který spočívá v „*získávání osobních údajů pro účely budoucí identifikace*“ dle § 65 zákona o policii (viz rozhodnutí o eskortě Policejního prezidia České republiky ze 17. 2. 2021, č. j. PPR-6013-6/ČJ-2021-990320, a také související úřední záznam z téhož dne č. j. PPR-6013-8/ČJ-2021-990320).

[28] Podle § 65 odst. 1 písm. b) zákona o policii *policie může při plnění svých úkolů pro účely budoucí identifikace u [...] osoby ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu [...] snímat daktyloskopické otisky, zjišťovat tělesné znaky, provádět měření těla, pořizovat obrazové, zvukové a obdobné záznamy a odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení*. Již v rozsudku z 19. 4. 2018, č. j. 3 As 335/2017 - 33, přitom Nejvyšší správní soud v bodě 8 konstatoval, že „*je nutno striktně odlišit úkony policejních orgánů podle § 65 zákona o policii a podle § 114 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu. Policejní orgány při provádění identifikačních úkonů podle § 65 zákona o policii plní úkoly v oblasti veřejné správy spočívající v tom, že vytvářejí a spravují databázi údajů využitelných při pátrání po trestné činnosti a jejím potírání. Nejedná se tedy o obstarávání důkazů pro objasnění trestní věci, v níž je předvolaná osoba obviněna. Identifikační úkony tudíž jako takové nevedou k naplnění účelu trestního řízení vedeného proti předvolané osobě. Žalovaná tak v daném případě nevystupuje v pozici orgánu činného v trestním řízení, ale v pozici správního orgánu (k dané problematice viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 9. 2013, sp. zn. I. ÚS 2661/13 či rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2015, č. j. 9 As 168/2015 - 43 a ze dne 13. 12. 2017, č. j. 1 As 13/2017 - 93).*“

[29] Z uvedeného tedy plyne, že policie v dané věci nevystupovala jako orgán činný v trestním řízení a v tomto smyslu ani nevystupovala v jakémkoli trestním řízení (jen na okraj kasační soud uvádí, že i přes jednání v pozici správního orgánu není zřejmé, že by v dotčené věci šlo o jakékoli správní řízení), v němž by prováděla „procesní úkony“.

[30] O tom, že pro postup dle § 54 písm. e) zákona o policii bylo třeba, aby převzetí osoby bylo vykonáno skutečně „*k provedení procesních úkonů*“, tedy ve vazbě na konkrétní (trestní) řízení, nasvědčuje i novelizace zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád (dále jen „trestní řád“) a dalších zákonů, provedená zákonem č. 459/2011 Sb., která s účinností od 1. 1. 2012

změnila § 54 písm. d) a e) zákona o policii a přidala možnost nasadit pouta i osobám dodávaným do výkonu zabezpečovací detence, ochranného léčení nebo ochranné výchovy a dále osobám převzatým k provedení procesních úkonů ze zabezpečovací detence a z ochranné výchovy. Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb. v tomto směru uváděla, že „[v]zhledem k navrženým změnám § 83c a 354 trestního řádu, na jejichž základě zajišťuje dodání nebezpečné osoby do výkonu zabezpečovací detence Policie ČR (obdobně jako je tomu u dodání odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody – § 321 trestního řádu), je zapotřebí zakotvit oprávnění policisty užít i v tomto případě nezbytné prostředky k realizaci dodání osoby do výkonu zabezpečovací detence, tj. zejména užít v případě potřeby pouta nebo umístit nebezpečnou osobu do policejní cely. Obdobná oprávnění se přiznávají policistovi také vůči osobám, jimž bylo uloženo ochranné léčení nebo ochranná výchova.“

[31] Témuž pak nasvědčuje i § 42a ZVTOS (nadepsaný v zákoně jako „předávání odsouzených“, na který stěžovatel adresně odkázal sice až v kasací stížnosti, který však implicitně souvisí již s jeho argumentací žalobní). Dle věty první § 42a odst. 1 ZVTOS tak *odsouzený se předá policejnímu orgánu mimo věznici na dobu nezbytně nutnou k provedení úkonu probíhajícího řízení na základě písemné žádosti obsahující odůvodnění takového postupu.* Toto ustanovení bylo do ZVTOS vloženo s účinností od 1. 1. 2014 novelizací provedenou zákonem č. 276/2013 Sb. Dle důvodové zprávy k tomuto zákonu „[n]avržené nové ustanovení odstraňuje nedostatek stávající právní úpravy, která problematiku předávání odsouzených policejním orgánům k provádění úkonů mimo věznici neupravuje. Do současné doby odsouzené za účelem provedení policejních úkonů eskortovali příslušníci Vězeňské služby ČR. Cílem je současně minimalizovat počty eskort odsouzených a snížit s tím spojené náklady Vězeňské služby ČR. V textu odstavce 1 se promítá zcela samostatné a nezávislé postavení Generální inspekce bezpečnostních sborů, která má vlastní organizační strukturu (blíže v zákoně č. 341/2011 Sb.).“ Z uvedeného plyne, že řeší právě problematiku předávání odsouzených policejním orgánům, přičemž se tak činí „na dobu nezbytně nutnou k provedení úkonu probíhajícího řízení“.

[32] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že názor městského soudu, podle něhož možnost poutání stěžovatele a jeho eskorty z věznice vyplývá z § 54 písm. e) zákona o policii, je chybný. V posuzované situaci neměla policie pro své jednání zmocnění vyplývající z § 54 písm. e) zákona o policii. Proto nyní není namístě hodnotit ani závěr městského soudu, že samotné poutání stěžovatele a (způsob) jeho dopravení na policejní stanici (a zpět) odpovídalo principu proporcionality a podmínkám použití donucovacích prostředků dle zákona o policii. Tato úvaha totiž musí následovat až po zjištění, zda pro své jednání policie měla, jak již bylo zmíněno, zákonné zmocnění. V tomto směru učinil městský soud nesprávný právní závěr.

[33] Pokud však se klíčový závěr městského soudu opírá o věcně nesprávnou úvahu, je ve zbytku třeba napadený rozsudek považovat za nepřezkoumatelný, neboť neodpovídá na stěžovatelovu argumentaci, že vůbec nebyly dány podmínky pro použití pout a převezení stěžovatele mimo věznici na policejní stanici. Pakliže totiž v dalším řízení setrvá na závěru o zákonnosti zásahu žalovaného (resp. policie), bude se muset zabývat otázkou, kterou nechal do značné míry stranou, a která tvořila podstatnou část argumentace žalovaného a předložených písemností policie, a to sice, zda eventuálně zmocnění k jednání policie nevyplývalo z § 65 zákona o policii. Přitom podle § 65 odst. 2 zákona o policii *nelze-li úkon podle odstavce 1 pro odpor osoby provést, je policista po předchozí marné výzvě oprávněn tento odpor překonat. Způsob překonání odporu musí být přiměřený intenzitě odporu. Překonat odpor osoby nelze, jde-li o odběr krve nebo jiný obdobný úkon spojený se zásahem do tělesné integrity.*

pokračování

Překonání odporu dotčené osoby je až subsidiární vůči výzvě. Zároveň je dán další aspekt subsidiarity vyplývající z věty první § 65 odst. 3 zákona o policii, a to sice, *nelze-li úkon podle odstavce 1 provést na místě, je policista oprávněn osobu předvést k jeho provedení*. Primární tak vůči předvedení (i zde se bude muset městský soud vypořádat s otázkou aplikovatelnosti tohoto institutu) tak má být provedení úkonu „na místě“. Není též možné pustit ze zřetele, za jakých podmínek je aplikovatelná věta druhá § 65 odst. 3 zákona o policii (a jaký význam v této souvislosti má), a to sice, že *po provedení úkonu policista osobu propustí*. Jen stěží si lze totiž představit, že toto ustanovení míří na osoby, které policista převezme z VTOS nebo z jiného zařízení, v němž je omezena jejich osobní svoboda. Je však předčasné, aby se nyní těmito otázkami jako první a komplexně zabýval kasační soud. Tyto úvahy musí být součástí rozsudku městského soudu, přičemž Nejvyšší správní soud nikterak nepředjímá závěry, k nimž městský soud dospěje.

[34] V následujícím řízení bude muset městský soud také ještě jednou zvážit další aspekt věci, konkrétně kdo má být žalovaným. Ve výroku I. usnesení z 13. 10. 2021, č. j. 15 A 38/2021 - 41 (na jehož základě pak žalobce upravil svou žalobu), dospěl k závěru, že žalovaným má být Ministerstvo vnitra. Učinil tak na základě úvahy, že policie v daném případě nevystupovala jako správní orgán, nýbrž jako ozbrojený bezpečnostní sbor, což vede k závěru, že žalovaným je právě Ministerstvo vnitra (viz § 83 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud ovšem připomíná, že policejní orgány při provádění identifikačních úkonů podle § 65 zákona o policii plní úkoly v oblasti veřejné správy a nevystupují tedy v pozici orgánu činného v trestním řízení, ale v pozici správního orgánu (viz bod [28] shora; srov. např. také usnesení NSS z 11. 3. 2020, č. j. Nad 22/2020-35). Pokud však policie „předvedením“ konkrétní osoby vytváří předpoklady pro výkon své správní činnosti, je třeba se v dalším řízení opět detailně zabývat tím, jaké má být označení žalovaného.

[35] V kontextu shora uvedených závěrů pak je předčasné vypořádávat námitky obsažené v doplněních kasační stížnosti ze 14. 12. 2022 (viz bod [19] shora). Těm bude případně možné se věnovat v dalším řízení před městským soudem.

IV. Závěr a náklady řízení

[36] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a s ohledem na to zrušil rozsudek městského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 s. ř. s. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí § 110 odst. 4 s. ř. s.). Povinností městského soudu bude v se dalším řízení přezkoumatelně vypořádat s tím, zda vůbec existovalo zmocnění pro rozebírané jednání policie. Až po zodpovězení této otázky bude třeba se zabývat zákonností jednání policie v užším smyslu, tedy jestli byl při jednání se stěžovatelem dodržen princip přiměřenosti a zda bylo do jeho práv bylo zasazeno v souladu se zákonem. Tomu ovšem musí předcházet opětovná úvaha, kdo má být ve věci považován za žalovaného.

[37] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[38] Stěžovateli byl k ochraně jeho zájmů pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát JUDr. Jaroslav Sokol. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí

hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. V této věci Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci odměnu za zastupování přiznal v následující výši. Odměna zástupce stěžovatele a náhrada hotových výdajů byla stanovena podle § 35 odst. 2 s. ř. s. a vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). V daném případě se jednalo o šest úkonů právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, čtyři porady s klientem přesahující jednu hodinu, doplnění kasační stížnosti) a šest režijních paušálů, a to ve výši $6 \times 3\,100\text{ Kč}$ a $6 \times 300\text{ Kč}$ [§ 7 bod 5., § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. b), c) a d), § 13 odst. 4 advokátního tarifu], tedy celkem 20 400 Kč. Dále ustanovenému zástupci náleží náhrada za zmeškaný čas a cestovné za cesty veřejnou hromadnou dopravou ve dnech 8. 9., 25. 10., 16. 11. a 14. 12. 30. 8. 2022 ze sídla advokáta k poradě s klientem do místa jeho bydliště a zpět ($1\,600\text{ Kč} + 4 \times 2 \times 8\text{ Kč}$). Celkem jde tedy o částku 22 064 Kč. Naopak kasační soud neuznal za účelný úkon, za který by advokátovi náležela odměna, podání z 26. 10. 2022, v němž ustanovený zástupce soud pouze informoval, že se s klientem sešel a poradil, přičemž soudu sdělil dosavadní vyčíslení své odměny za tyto úkony. Kasační soud proto rozhodl, jak uvedeno výroku II. Uvedená částka bude ustanovenému zástupci vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

[39] Nejvyšší správní soud dodává, že ustanovený zástupce přípisem z 29. 6. 2023 požádal o zrušení svého ustanovení jako zástupce stěžovatele pro kasační řízení. Uvedl, že zástupcem byl ustanoven zejména z důvodu výkonu advokacie v blízkosti tehdejšího stěžovatelova bydliště. Stěžovatel se však přestěhoval na Slovensko, čímž došlo k podstatné změně okolností, kterými soud odůvodnil své rozhodnutí o ustanovení. Nadto advokát již dosáhl věku 69 let a není už držitelem řidičského oprávnění, pročež by pro účely kontaktu se stěžovatelem byl odkázán na veřejnou dopravu. Vzhledem ke zdravotnímu stavu stěžovatele ani není reálné, aby jej stěžovatel navštěvoval v jeho sídle. O zrušení ustanovení však kasační soud nerozhodl, neboť měl za to, že v řízení již není nutné činit další úkony, které by si vyžadovaly advokátovy aktivity. Ten se v minulosti se stěžovatelem více než hojně scházel ke konzultacím a kasační stížnost, která byla plně projednatelná již před jeho ustanovením, také stručně doplnil. V nynějším řízení již tedy stěžovatelovu zástupci bude toliko doručován rozsudek s tím, aby stěžovatele ve věci řádně informoval, což nelze považovat na úkon, který by jej nadměrně zatěžoval.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. srpna 2023

Ivo Pospíšil
předseda senátu